

Keuze uit de aanwinsten

Afb. 1. Zoutvat van zilver, versierd met gedreven bloemen. H. 8,4 cm, Diam. 7,5 cm. MIDDELBURG, ca. 1680. Van de merken is alleen nog een spoor van het stadsmerk zichtbaar. *Herk.*: Legaat van mevrouw D. Versteeg-Wabeke te Apeldoorn, 1970.

Afb. 2. Terrine van zilver, van binnen verguld. Op deksel en schotel het gegraveerde helmteken van de familie Hope. H. 17,6 cm, Diam. terrine 14,8 cm, Diam. schotel 20,5 cm. Merken: AMSTERDAM, V (1780), meesterteken van JOHANNES SIOT-TELING. *Opn.*: Een tweede terrine, eveneens afkomstig uit de veil. van de verz. Smidt van Gelder, bevindt zich nu in het Amsterdams Historisch Museum. Twee andere (of dezelfde?) terrines zijn geveild bij de fa. Brandt te Amsterdam, 17-12-1963, nr. 128, met afb. (uit de verz. van mevrouw A. Vincent). *Herk.*: Verz. Dr. J. H. Smidt van Gelder (veil. Christie, Londen 13-5-1970, nr. 131, met afb.); Fa. Prensela & Hamburger, Amsterdam. Aankoop 1971.

Afb. 3. Suikerstrooilepel van zilver met neo-gotische versieringen. L. 16,6 cm, Br. 7,9 cm. Merken: Jaarletter O (1848), meesterteken van JOHANNES LAMBERTUS KROYMANS te OSS-Schijndel. *Opn.*: Twee dergelijke lepels uit hetzelfde jaar en van dezelfde meester bevinden zich in de verz. Mevr. Dr. H. D. Begeer-von Weiler te Voorschoten (cat. tent.

Nederlands zilver 1815-1960, Den Haag, Gemeentemuseum, 1960-61, nr. 91, met afb.). *Herk.*: Kunsthandel Roelof Citroen, Amsterdam. Aankoop 1973.

Afb. 4. Komfoor van zilver met binnenbak en ring van rood koper. H. 7,4 cm, Diam. 23,1 cm. Merken: AMSTERDAM, V (1783), meesterteken CHB (niet bij Voet). *Herk.*: Fa. Prensela & Hamburger, Amsterdam. Aankoop 1973.

Afb. 5. Handschoenenblaadje van zilver. 18 x 24,7 cm. Merken: MALTA, meesterteken GP; begin 18de eeuw. *Herk.*: Verz. J. H. Snijders, Bennekom. Aankoop 1973.

Afb. 6. Theeservies van zilver, versierd met email. Theepot: H. 12,2 cm, Diam. 12,2 cm; Suikerpot: H. 8,5 cm, Diam. 10,1 cm; Melkkannetje: H. 5,1 cm, Diam. 7,4 cm. Merken: Jaarletter T (1903), meesterteken van de fa. HOEKER & ZN, fabrieksmerk van Amstelhoek; naar ontwerp van JAN EISENLOEFFEL. *Herk.*: Veil. Mak van Waay, Amsterdam 20/2-8/3-1973, nr. 1390, met afb. Aankoop 1973.

Afb. 7. Tafel van coromandelhout. Het onderblad is belijmd met geperst leer met een stermotief en het bovenblad met rood gekleurd leer met zwarte motieven. H. 75,5 cm, Br. 75 cm, D. 59,5 cm. Vervaardigd naar ontwerp van C. A. LION CACHET, ca. 1920. *Herk.*: Aankoop van de zoon van

de ontwerper Dr. C. Lion Cachet te Amersfoort, 1973.

Afb. 8. Tafel van coromandel- en ebbehout. Het blad is belijmd met grijs gemarmerd linoleum, dat ingelegd is met zwarte motieven. H. 75 cm, Br. 119,5 cm, D. 60,5 cm. Vervaardigd naar ontwerp van C. A. LION CACHET, ca. 1920. *Herk.*: Aankoop van de zoon van de ontwerper Dr. C. Lion Cachet te Amersfoort, 1973.

Afb. 9. Trappaalbekroning van coromandelhout. H. 24 cm, Br. 11,5 cm, D. 11,5 cm. Vervaardigd door L. ZIJL (1866-1947), 1921. *Opn.*: Afkomstig van een trapenhuis in het passagierschip de 'Johan de Witt' van de Stoomvaart Maatschappij Nederland. *Litt.*: S. van Ravesteyn, De sierkunst op Nederlandsche passagierschepen, Rotterdam 1924, afb. 16. *Herk.*: Verz. Dr. C. Lion Cachet te Amersfoort. Aankoop 1973.

Afb. 10. Model in notehout voor een deurknop in de vorm van een hert. H. 8 cm, Br. 14 cm, D. 3 cm. Vervaardigd door L. ZIJL (1866-1947), ca. 1910. *Opn.*: Model voor de bronzen deurknop van een kamerdeur in het huis van Mr. Th. G. Dentz van Schaick, Frederiksplein 50 te Amsterdam. Een exemplaar van deze deurknop in brons bezit het Centraal Museum te Utrecht. *Litt.*: L. Gans, Nieuwe Kunst. De Nederlandse bijdrage tot de Art Nouveau, Utrecht 1968, afb. 188 (ex. in brons). *Herk.*: Verz. Dr. C. Lion Cachet te Amersfoort. Aankoop 1973.

Afb. 11. Twee wijnkoelers van aardewerk, beschilderd in blauw met o.a. lambrequins. H. 23 cm. DELFT, plateelbakkerij 'De Griekse A' onder ADRIANUS KOEX, einde 17de eeuw. Gemerkt AK. *Herk.*: Kunsthandel Salomon Stodel, Amsterdam. Aankoop 1973.

Afb. 1.

Afb. 2.

Afb. 3.

Afb. 4.

Afb. 5.

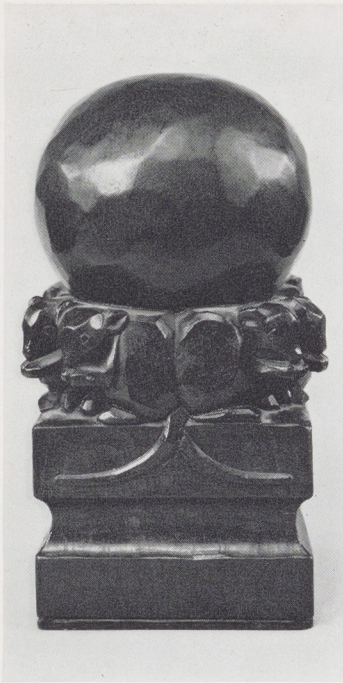
Afb. 6.

Afb. 7.

Afb. 8.

Afb. 9.

Afb. 10.

Afb. 11.

Afb. 12.

Afb. 13.

Afb. 14.

Afb. 12. Figuur van porselein, voorstellende een dame met waaier.

H. 13,7 cm.

FULDA, ca. 1775, model van G. L. BARTHOLOME. Gemerkt met kruis in onderglazuurblauw.

Opm.: De toeschrijving aan Bartholome en het gegeven over de herkomst uit de verz. Zersch danken wij aan de heer E. Kramer te Fulda.

Herk.: Verz. Rosenfeld-Goldschmidt (veil. Fr. Muller, Amsterdam 9/12-5-1916, nr. 858, met afb.); verz. Zersch, Bad Köstritz. Aankoop 1972.

Afb. 13. Figuur van porselein, voorstellende een staande man met stok (welke ontbreekt).

H. 13,8 cm.

FULDA, ca. 1775, model van G. L. BARTHOLOME. Gemerkt met kruis in onderglazuurblauw.

Opm.: Zie afb. 12.

Herk.: Verz. Zersch, Bad Köstritz. Aankoop 1972.

Afb. 14. Kop en schotel (zgn. trembleuse) van porselein, beschilderd met figuren, in navolging van Griekse roodfigurige vazen.

H. kop 6,4 cm, Diam. schotel 13,5 cm.

WENEN, ca. 1789. Gemerkt met schildje in onderglazuurblauw; ingegrift 39 (beide), 88 (schotel), 89 (kop); schildersmerk 28 in paars.

Herk.: Kunsthandel C. Bednarczyk, Wenen. Aankoop 1972.

Summaries

THE GLASS CARTOONS FROM ST. JOHN'S CHURCH, GOUDA
BY K. G. BOON

No contemporary documentary evidence can be found about the glass cartoons from St. John's Church, Gouda, which have been on loan to the Rijksprentenkabinet since 1913. According to J. Walvis' description of Gouda, published in 1714, they were certainly in the church before 1650, and it is thought that they were designs for windows destroyed in the fire of 1552. Since the 17th century they have been attributed to Lucas van Leyden. Four of them (Figs. 1-4) are from a series depicting the Sacraments. They include *Baptism*, *Confirmation* and *Holy Communion*. The fourth is badly damaged and has been considerably reworked. In his description in the catalogue of the exhibition of Northern Netherlandish art, held at Utrecht in 1913, N. Beets mentions a fifth figure in the group on the right, where only four are now discernible. His identification of the subject as *Ordination* seems more acceptable than *Penitence*, the other possibility. *Holy Communion* is not often found in representations of the Sacraments, the only other Netherlandish example to include it being the orpheys and hood of a cope made for Jacques de Savoie, Bishop of Lausanne, after drawings by a follower of Rogier van der Weyden (Note 4). When it does occur, it is always, with one exception (Note 3), in a series of seven scenes, so it may be concluded that there were originally seven in this series too. The cartoons were presumably for the windows of a

chapel with a *Mass* or *Crucifixion* (invariably the central subject of such series, representing the Eucharist) painted on the wall, or for one large window with the same central theme. Beets suggested that the site for them might have been the Chapel of the Sacrament at the south crossing of St. John's, which was founded by Jacob Paeuwe in 1438 and reinstated after the fire of 1457 (Note 28). In iconography and composition these cartoons follow the Northern Netherlandish tradition, showing little or no similarity to Southern Netherlandish Sacrament series. *Ordination*, in particular, is almost identical, albeit in mirror image, with its counterpart in a book entitled *Van den Seven Sacramenten* which was first published in Gouda in 1484 (Fig. 6). *Baptism* also has points in common with the relevant representation in this book (Fig. 5). There are, however, certain deviations from normal iconography which, though they might be attributable to the guidance of a theologian, could equally well be due to the artist's own independent turn of mind or to the exigencies of his chosen type of composition. In *Baptism* there is a young man on the left holding a ewer and a pot of ointment, the latter presumably representing the chrism to be used in the ceremony. The only analogous figure to this occurs on a late 15th-century Netherlandish design for a glass roundel in Berlin (Note 10), but there the figure holding the chrism is obviously a server as opposed to this worldly young man girt with a sword. In *Holy Communion* the priest is holding the chalice in his left hand, while giving the Host to a kneeling communicant with his right, a type of representation found elsewhere only in the *Heures de Milan* (Note 13), while the scene on the left of a young woman apparently drinking from a shallow dish occurs nowhere else. Beets suggested that this represents the *ablatis* after Communion; it has also been thought that it might have been the intention to illustrate Communion in two kinds (Note 16).

The style of these scenes is marked by the compact grouping and